

Handläggare
Forss Oscar
Fritz Daniel
Uggla Kerrou Teresa

Datum
2016-03-02

Diarienummer
GSN-2015-1930

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden föreslås besluta

att godkänna dokumenten *Sveriges bästa cykelstad - handlingsplan* samt *Sveriges bästa cykelstad – åtgärdslista* som inriktningsdokument för projektet Sveriges bästa cykelstad.

att senast 2016 ska ett cykelråd införas

Ärendet

Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad. Mot bakgrund av detta har en åtgärdslista, *Sveriges bästa cykelstad – åtgärdslista*, arbetats fram under hösten 2015. Om samtliga åtgärder i åtgärdslistan genomförs borde Uppsala kommun få en toppranking i Cykelfrämjandets årliga undersökning *Kommunvelometern* och även nöjdare medborgare i form av ökat NKI-index. De kostnader som uppkommer i och med föreslagna åtgärder (se dokumentet *Sveriges bästa cykelstad – åtgärdslista*) bedöms i dag rymmas inom nämndens antagna investerings- och driftbudget.

Som komplettering till åtgärdslistan har även en handlingsplan för projektet, *Sveriges bästa cykelstad – handlingsplan*, tagits fram. Handlingsplan syfte är att vara vägledande för tjänstemän och politiker i Uppsala kommun i projektet.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Sveriges bästa cykelstad – handlingsplan

Bilaga: *Sveriges bästa cykelstad - åtgärdslista*

2016-03-02 ver 0.4

Sammanfattning

Sveriges bästa cykelstad - handlingsplan är en handlingsplan som syftar till att vara vägledande för politiker och tjänstemän i Uppsala kommun, i arbetet med att Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad. Handlingsplanen ger även en kortare bakgrund till projektet och ger en övergripande förklaring av de åtgärder som behöver genomföras för att nå målet. Handlingsplanen förklarar även arbets- och målstyrningsprocessen. Som bilaga till handlingsplanen finns *Sveriges bästa cykelstad – åtgärdslista*.

Uppsala, februari 2016

Bakgrund

Uppsala kommun har under flera år satsat på cykelfrågor. 2014 antog Gatu- och samhällsmiljönämnden en ny handlingsplan för arbetet med cykeltrafik. 2015 togs beslut om att höja ambitionen med det uttalade målet att bli Sveriges bästa cykelstad senast 2018. Målet står bland annat formulerat i Uppsalas kommuns ekonomiska styrdokument *Mål och budget 2016 med plan för 2017-2018*:

*"Som i ett led i att främja hållbara transporter ska Uppsala bli Sveriges främsta cykelstad. För att nå denna målsättning krävs investeringar i anläggande samt drift av cykelvägar, liksom på information och kommunikation."*¹

Målsättningen finns även formulerad i Gatu- och samhällsmiljönämndens styrdokument *Verksamhetsplan gatu- och samhällsmiljönämnden 2015-2018*:

*"Uppsala kommun ska vara topp tre i Cykelfrämjandets värdering 2015 och i topp 2018"*²

Cykelfrämjandets värdering, *Kommunvelometern*, publiceras årligen och är en jämförande granskning av kommuners arbete med cykelfrågor. Den infördes 2010 och sedan dess har Sveriges kommuner årligen granskats utifrån ett cykelperspektiv. Den kommun som sammantaget bäst motsvarar de kriterier som är uppsatta blir utsedd till "Årets cykelfrämjarkommun". Under de senaste fem åren har Uppsala kommun kontinuerligt förbättrat sitt resultat vilket har medfört att kommunen också avancerat i rankingen. 2015 kom Malmö på första plats medan Uppsala placerade sig på femte plats. Bilden intill åskådliggör de kommuner som 2015 låg på topp 5 i rankingen.

¹ Mål och budget 2016 med plan för 2017-2018, s. 33.

² Verksamhetsplan Gatu- och samhällsmiljönämnden s. 11

Handlingsplanens syfte och andra styrdokument

Uppsala kommun har följande styrdokument när det gäller cykelplanering:

Cykelpolicy för Uppsala kommun

Riktlinjer för cykeltrafik i Uppsala kommun

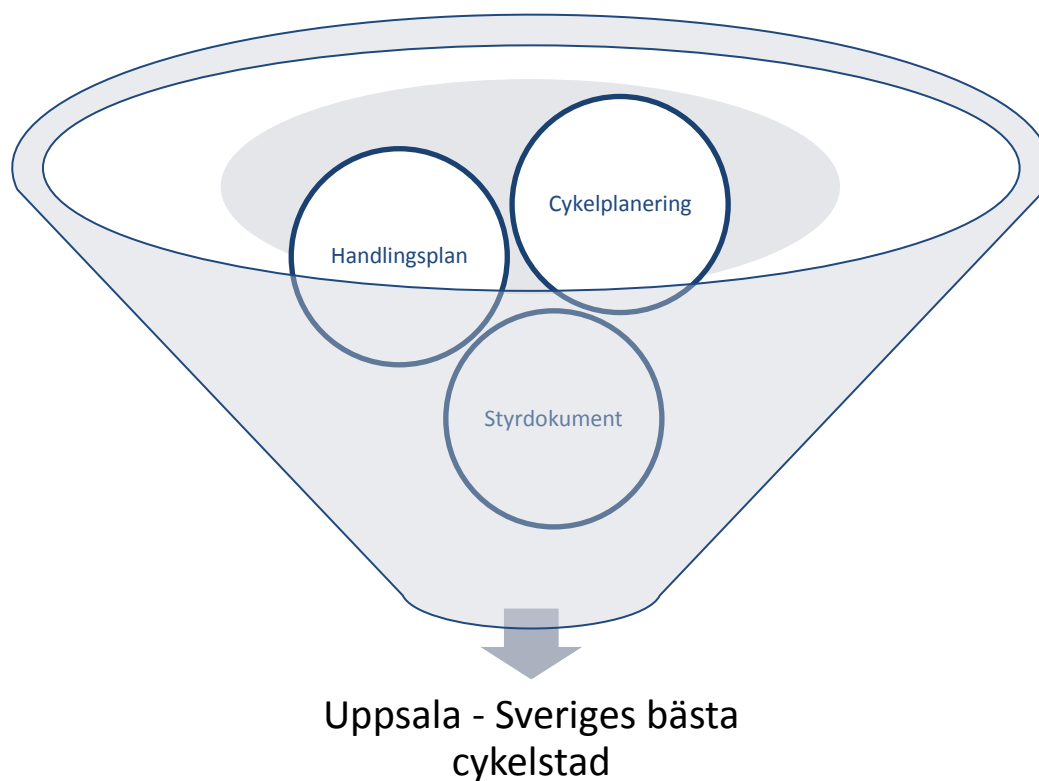
Handlingsplan för arbetet med cykeltrafik

Översiktsplan

Innerstadsstrategi

Handlingsplan för Sveriges bästa cykelstad 2018 är en handlingsplan för projektet Sveriges bästa cykelstad. Handlingsplanen beskriver projektets arbetsprocess och den bifogade åtgärdslistan beskriver de åtgärder som ska genomföras. Handlingsplanen är en enskild handlingsplan för projektet *Sveriges bästa cykelstad* och arbetet inom ramen för projektet styrs av Uppsala kommuns befintliga styrdokument relaterade till cykelplanering.

Handlingsplanen, befintliga styrdokument och Uppsala kommuns arbete med cykelplanering fungerar tillsammans som en målstyrning mot målet att Uppsala senast 2018 ska vara Sveriges bästa cykelstad.

Kostnader

De kostnader som uppkommer i och med föreslagna åtgärder (se dokumentet *Sveriges bästa cykelstad – åtgärdslista*) bedöms i dag rymmas inom nämndens antagna investerings- och driftbudget.

Varför ska Uppsala bli Sveriges bästa cykelstad?

Det finns flera anledningar till varför Uppsala kommun uttalat satsar på att bli Sveriges bästa cykelstad. Uppsala genomgår en tillväxtperiod som innebär en kraftig befolkningsökning och omfattande förtätning. När staden och kommunen växer måste det ses som en nödvändighet att det hållbara resandet ökar och att tillgången till hållbara transporter säkras.

Satsningen förväntas bland annat ge positiva synergieffekter som hjälper Uppsala kommun att klara andra mål såsom förbättrad folkhälsa, minskad miljöpåverkan och en infrastruktur som främjar väl fungerande kommunikationer och hållbara transporter.

Uppsala är sedan länge en stad där många cyklar och cykel är det mest valda transportmedlet i Uppsala tätort. En så pass hög grad av cykling ställer ökade krav på säkerhet och trygghet, framkomlighet, bekvämlighet och förbättrad cykelkultur. Detta ställer i sin tur krav på att det finns tydligare målsättningar och riktlinjer för Uppsala kommun att arbeta mot.

Genom att sätta den tydliga målsättningen att Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad blir planeringsprocessen för cykelplanering mer riktad och fokuserad mot ett mätbart mål med en given tidsram.

Etappindelning och tidplan

Projektet är indelat i fem etapper.

1. Den första etappen var att inventera vad näringslivet, intresseorganisationer och andra myndigheter lägger i begreppet "Sveriges bästa cykelstad" samt att göra en omvärldsbevakning av hur framstående cykelkommuner i Sverige och i andra länder arbetar med cykelfrågor. Under våren 2015 träffade kommunen olika representanter från intresseorganisationer, näringslivet och andra offentliga myndigheter för att få en bild av hur de definierar Sveriges bästa cykelstad samt hur vi tillsammans ska nå dit.

Fokusgruppsintervjuerna skedde i grupper om 6-10 deltagare. Deltagarna fick diskutera relativt fritt, men vid varje träff fanns det en samtalsledare som såg till att diskussionerna rörde sig inom bestämda frågeområden för cykling. Det som framkom i dessa diskussioner sammanställdes och skapade ett ramverk för den fortsatta dialogen med Uppsalas invånare.

- Den andra etappen inleddes hösten 2015 då en enkätundersökning genomfördes. Enkätundersökningen kompletterades även med en cykeldag vid Uppsala Resecentrum, där kommunens tjänstemän tog emot synpunkter och förde en dialog med medborgare. Enkäten var öppen mellan 17 augusti och 30 september. Sammanlagt inkom 942 svar.

Arbetsgång under våren 2015

Fördelningen på svaren var jämn. 48 procent kvinnor och 48 procent män svarade. Fyra procent har svarat "annat" eller inte besvarat frågan.

Även den geografiska spridningen över var respondenterna bor i Uppsala var god samt fördelningen mellan olika åldersgrupper. Åldersgruppen 31-45 år dominerade dock med 37 procent, följd av åldersgruppen 46-65 som utgjorde 28 procent samt åldersgruppen 16-30 år som utgjorde 26 procent. Åldersgrupperna 1-15 år och 66 år och uppåt utgjorde endast 6 procent tillsammans.

- I etapp tre sammanställdes resultatet från fokusgruppsintervjuerna, omvärldsbevakningen och enkätundersökningen till en lista med åtgärder som ska genomföras till 2018, för att Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad. Denna presenteras under första kvartalet 2016.

- Under 2016-2018 genomförs etapp 4 vilket innebär att åtgärderna i åtgärdslistan genomförs. Dessa är indelade i kategorierna *Säkerhet och trygghet*, *Framkomlighet*, *Bekvämlighet* och *Cykelkultur*.

- Den femte och sista etappen inleds under sista kvartalet 2018 och avslutas under första kvartalet 2019. Den utgörs av uppföljning av hur väl målet har uppnåtts.

Mål

Det övergripande målet med hela satsningen är att Uppsala ska bli Sveriges bästa cykelstad. För att nå målet ska samtliga åtgärder i åtgärdslistan genomföras, vilket exempelvis borde generera en framstående plats i *Kommunvelometern* och nöjdare invånare i kommande NKI-mätningar (Nöjd Kund Index).

Organisation och arbetsprocess

Projektet *Sveriges bästa cykelstad* innebär att många olika åtgärder ska genomföras inom tidsramen 2016-2018, något som ställer krav på en välfungerande organisation knuten till projektet. Det finns därför en *projektgrupp* och en *styrgrupp* bestående av tjänstemän respektive chefer inom stadsbyggnadsförvaltningen. Styrgruppens funktion är att ta avgörande beslut i frågor såsom prioriteringar av åtgärdsområden och tidplaner. Styrgruppen har även det övergripande ansvaret över projektet. Projektgruppens ansvar är att verkställa projektet tillsammans med berörda projektledare inom Uppsala kommun. Projektgruppen och styrgruppen kommer under tidsperioden jobba tillsammans och ha regelbundna avstämningar.

Kommunikation

Inom ramen för projektet bedöms kommunikation vara en viktig komponent och en betydande del av strategin för att nå målet att bli Sveriges bästa cykelstad 2018. Genomförandet av de planerade åtgärderna kräver en tydlig kommunikationsstrategi där resultaten från satsningen synliggörs och förankras både internt inom Uppsala kommun samt hos Uppsalas medborgare.

Projektet ska präglas av en transparent arbetsprocess där det ska vara lätt att följa arbetsgången. Detta ska ske genom ett regelbundet publicerande av resultat i officiella publikationer, sociala medier och pressmeddelanden.

Då även många åtgärder på åtgärdslistan är orienterade mot kommunikation och marknadsföring, exempelvis genomförandet av informationskampanjer gällande trafikregler, så kommer även själva åtgärderna kräva omfattande kommunikationsplanering.

Åtgärdsområden

Nedan följer de åtgärdsområden som har prioriterats i arbetet med att bli Sveriges bästa cykelstad, samt exempel på åtgärder inom varje område.

För den kompletta åtgärdslistan, se bifogat dokument *Sveriges bästa cykelstad - åtgärdslista*

Trygghet och säkerhet

- Under perioden 2016-2018 ska fler cykelvägar där Uppsala kommun är ansvarig väghållare* få förbättrad belysning genom fler ljuskällor utmed sträckan
- Senast 2018 ska majoriteten av de allmänna cykelparkeringarna på Uppsala kommuns mark vara utformade med enkel låsning av cyklarnas ram vilket minskar stöldrisken

Framkomlighet

- Under perioden 2016-2018 ska fler befintliga cykelvägar rustas upp (med bland annat ny beläggning) där Uppsala kommun är ansvarig väghållare*
- Senast 2018 ska fem snabbcykelleder ha byggts

Bekvämlighet

- Under perioden 2016-2018 ska regelbundna inventeringar och åtgärder av cykelvägvisningsskyltningen genomföras där Uppsala kommun är ansvarig väghållare*
- Senast 2018 ska tillsynen och driftsäkerheten av Uppsala kommuns cykelpumpar ha ökat

Cykelkultur

- Under perioden 2016-2018 ska en reviderad handlingsplan för arbetet med cykeltrafik tas fram
- Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun ta fram ett koncept och genomföra målgruppsinriktade informationsinsatser och kampanjer i syfte att öka trafiksäkerheten för cyklister och andra trafikanter (exempelvis genom information kring trafikregler och säkrare cykling mm.)

Alla måste bidra

Projektet innebär att Uppsala kommun sätter ett tydligt mål för cykelplaneringen i Uppsala, med tidsramen att Uppsala ska vara Sveriges bästa cykelstad senast år 2018. Detta mål, med tillhörande tidsram, ställer inte enbart höga krav på de förvaltningar och nämnder som är direkt berörda av planering av cykelinfrastruktur. Även andra delar av Uppsala kommun måste involveras i projektet och processen berör många olika arbetsområden och andra nämnder.

De olika åtgärdsområden som har identifierats som centrala i processen berör bland annat detaljplaneprocesser, bygglov, trafikplanering, övergripande samhällsplanering, mark- och exploateringsfrågor och även frågor om skolmiljö och utbildning. Hela processen berör olika aktörer som har rådighet över de frågor som är relaterade till de planerade åtgärderna.

Projektet ska därför förankras internt inom Uppsala kommun, med målsättningen att i så hög grad som möjligt involvera berörda förvaltningar i arbetsprocessen gällande att nå målet. Det ska även ses som ett projekt som kräver förankring hos andra aktörer, exempelvis samverkansprojekt med andra myndigheter, intresseorganisationer och näringslivet.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet kommer kontinuerligt följas upp och utvärderas under perioden 2016-2018. Detta kommer primärt bestå av sammanfattande utvärderingar i det *Cykelbokslut* som Uppsala kommun årligen publicerar, uppföljning i verksamhetsplaneringar samt även genom att Uppsala kommun kommunicerar och på olika sätt synliggör de resultat som satsningen kommer att medföra. Projektet avslutas med en sammanfattande utvärdering av måluppfyllelsen.

Sveriges bästa cykelstad - åtgärdslista

Om inget annat anges ska samtliga åtgärder genomföras inom det väghallningsområde som Uppsala kommun ansvarar för, dvs stora delar av Uppsala och Storvreta tätorter.

Mål nr.	Tyggighet och säkerhet
1	Under perioden 2016-2018 ska siktpromblem utmed cykelvägnätet inventeras och vid behov och möjlighet åtgärdas skyndsamt
2	Under perioden 2016-2018 ska fler cykelvägar få miljövänligare och effektivare belysning (i form av byte av ljuskällor)
3	Under perioden 2016-2018 ska fler cykelvägar få förbättrad belysning genom fler ljuskällor utmed sträckan
4	Under perioden 2016-2018 ska trafikmiljön vid skolor (med klasser upp till årskurs 6) inventeras och vid behov och möjlighet förbättras
5	Under perioden 2016-2018 ska årliga inventeringar av trafikfarliga gropar och sprickor utmed cykelvägarna genomföras och åtgärdas
6	Under perioden 2016-2018 ska skolor och förskolor erhålla hjälp vid utformning av hämta-lämnplatser
7	Under perioden 2016-2018 ska gående och cyklister separeras i större utsträckning utmed gång- och cykelvägar
8	Under perioden 2016-2018 ska de nya cykelställ som Uppsala kommun anlägger, vara utrustade med enkel låsning så att cykelns ram kan låsas fast och under denna period ska även gamla cykelställ bytas ut eller kompletteras så att de möjliggör ramlåsning.
9	Senast 2018 ska Uppsalas innerstad vara hastighetsbegränsad till maximalt 30 km/h, med undantag för större kollektivtrafikstråk där hastigheten blir 40 km/h.
10	Senast 2018 ska den sand och grus som sprids ut för att minska halkrisken under vinterhalvåret tas upp vid fler tillfällen än idag utmed de prioriterade cykelvägarna
11	Senast 2018 ska cykelvägar som är särskilt utsatta för exempelvis löv som fallit till marken sopas vid vid fler tillfällen än idag.
12	Senast 2018 ska anmälningar om trasig belysning hanteras inom färre arbetsdagar än idag.
13	Senast 2018 ska hårdare krav ställas och inspektioner ske oftare vid arbeten utmed gator och cykelvägar som påverkar cykelisters framkomlighet och säkerhet
14	Senast 2018 ska Uppsala kommun ha inventerat, utrett, informerats om och påbörjat införandet av cykelöverfarter.
15	Senast 2018 ska Uppsala kommun ha inventerat, utrett, informerats om och påbörjat införandet av cykelboxar i anslutning till de signalreglerade korsningarna där behov och möjligt finns och där Uppsala kommun är ansvarig väghållare"
16	Senast 2018 ska samtliga cykelstunnlar ha rustats upp
17	Senast 2018 ska anmälda trafikfarliga håligheter och sprickor utmed cykelvägar åtgärdas inom färre arbetsdagar än idag
18	Senast 2016 ska en översyn göras av sand och grus som sprids ut, i syfte att säkerställa att denna inte ger upphov till partikelföroreningar eller återkommande punkteringar.
Mål nr.	Framkomlighet och tillgänglighet
19	Under perioden 2016-2018 ska fler nya cykelvägar byggas.
20	Under perioden 2016-2018 ska fler befintliga cykelvägar rustas upp med bland annat ny beläggning.
21	Under perioden 2016-2018 ska årliga inventeringar av linjer och cykelsymboler utmed cykelvägarna genomföras och åtgärdas.
22	Under perioden 2016-2018 ska årliga inventeringar av vägmärken utmed cykelvägarna genomföras och åtgärdas.
23	Under perioden 2016-2018 ska nya entreprenörer genomgå kurs i framkomlighet i samband med snöröjning med ännu mer fokus på cyklister
24	Under perioden 2016-2018 ska ytterligare cykelparkeringsplatser byggas.
25	Under perioden 2016-2018 ska behovet av cykelparkeringar vid busshållplatser och tågstationer inventeras och där det är lämpligt och möjligt byggas.
26	Under perioden 2016-2018 ska asfalteringen av cykelvägar planeras utifrån en detaljerad utförd beläggningsinventering
27	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun främja arbetet med regionala cykelvägar genom utökad dialog med berörda markägare, ansvariga väghållare samt andra aktörer i frågor avseende cykelinfrastruktur på landsbygden
28	Senast 2018 ska tillgängligheten till cykelparkeringsplatser i de centrala delarna av Uppsala ha ökat
29	Senast 2018 ska cykelparkeringsituationen vid Resecentrum ha förbättrats och utformning samt läge för det planerade cykelparkeringsgaraget ska ha fastställts.
30	Senast 2018 ska Uppsala kommun ha inventerat, utrett, informerats om och infört påbjuden cykling i båda riktningarna utmed gator som idag är enkelriktade för såväl motorfordon som cyklister där behov finns och där det anses vara lämpligt.
31	Senast 2018 ska Uppsala kommun ha inventerat, utrett, informerats om och infört signaldetektering av cyklister (närvarostyrd knaptryckning) vid signalreglerade korsningar där behov och möjlighet finns och där Uppsala kommun är ansvarig väghållare"
32	Senast 2018 ska fem snabbcykelleder ha byggts
33	Senast 2018 ska insatser för att ytterligare öka kvalitén vid snöröjning av cykelvägnätet ha genomförts.
Mål nr.	Bekvämlighet
34	Under perioden 2016-2018 ska ett antal cykelvärdstationer byggas
35	Under perioden 2016-2018 ska ytterligare ett antal cykelpumpstationer byggas.
36	Under perioden 2016-2018 ska regelbundna inventeringar och åtgärder av cykelvägvisningskyltningen genomföras.
37	Under perioden 2016-2018 ska fler korsningar med obekvämlighet till- eller från fart mot redan befintliga cykelvägar åtgärdas.
38	Senast 2018 ska tillsynen och driftsäkerheten av Uppsala kommuns cykelpumpar ha ökat
39	Senast 2018 ska orienterbarheten bland cykelparkeringarna vid Uppsala resecentrum ha förbättrats
40	Senast 2018 ska den digitala informationen om Uppsalas cykelvägnät vara uppdaterad, tillgänglig och understödd bland annat smarta cykelreplanerare
Mål nr.	Cykelkultur
41	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun inventera och om möjligt främja cykeltransporter av varor och gods
42	Under perioden 2016-2018 ska en ny cykelkarta tas fram
43	Under perioden 2016-2018 ska en reviderad handlingsplan för arbetet med cykeltrafik tas fram
44	Under perioden 2016-2018 ska regelbundna nöjdhetsundersökningar genomföras inom cykelområdet
45	Under perioden 2016-2018 ska en cykeldda mot allmänheten arrangeras årligen
46	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun verka för att kommunala arbetsplatser aktivt arbetar för att underlätta för sina medarbetare att cykla till och från arbetet samt i tjänsten (exempelvis genom diplomering som cykelvänlig arbetsplats).
47	Under perioden 2016-2018 ska fler målgruppsinriktade informationsinsatser och kampanjer genomföras för att åskådliggöra de cykelinsatser som kontinuerligt genomförs
48	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommuns fetanmälan göras mer effektiv, vilket bland annat innebär snabbare hantering och bättre återkoppling
49	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun ta fram ett koncept och genomföra målgruppsinriktade informationsinsatser och kampanjer i syfte att uppmuntra fler att cykla mer (exempelvis genom testresenärsaktiviteter för olika cykelformer mm.)
50	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun ta fram ett koncept och genomföra målgruppsinriktade informationsinsatser och kampanjer i syfte att öka trafiksäkerheten för cyklister och andra trafikantier (exempelvis genom information kring trafikregler och säkrare cykling mm.)
51	Under perioden 2016-2018 ska ett cykelbokslut tas fram årligen
52	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun uppmuntra andra arbetsgivare att underlätta för medarbetare att cykla i tjänsten samt till och från arbetet (exempelvis genom diplomering som cykelvänlig arbetsplats).
53	Under perioden 2016-2018 ska stadsbyggnadsförvaltningen underlätta för skolor att genomföra cykelundervisning med fokus på trafikregler
54	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun inventera, utreda, informera om och vid behov starta upp ett hyrcykelsystem
55	Under perioden 2016-2018 ska Uppsala kommun ha en aktiv roll inom det nationella cykelnätverket Svenska cykelstäder
56	Under perioden 2016-2018 ska principer och riktlinjer för hur Uppsala kommun planerar och bygger nya cykelvägar fastställas och säkerställas
57	Senast 2018 ska ett cykelräkningssystem införas där invånarna kan följa utfallet digitalt på webben